

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 5ης Οκτωβρίου 1994 *

Στην υπόθεση C-400/92,

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εκπροσωπούμενη από τον Ernst Röder, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας, και τον Dieter Sellner, δικηγόρο Βόννης,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Bernd Langeheine, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή με την οποία ζητείται η ακύρωση της αποφάσεως 92/569/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 31ης Ιουλίου 1992, όσον αφορά την ενίσχυση της Γερμανίας προς υποστήριξη της παραγγελίας της κινεζικής ναυτιλιακής εταιρίας Cosco (China Ocean Shipping Company) για τη ναυπήγηση τεσσάρων πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων (ΕΕ L 367, σ. 29), και, επικουρικώς, η ακύρωση των άρθρων της 2 και 3,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους Ο. Due, Πρόεδρο, J. C. Moitinho de Almeida και Μ. Diez de Velasco, προέδρους τμήματος, Κ. Ν. Κακούρη, F. A. Schockweiler, F. Grévisse, Μ. Zuleeg, Ρ. J. G. Καρτεν (εισηγητή) και J. L. Murray, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Μ. Darmon

γραμματέας: Η. Α. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 3ης Μαΐου 1994, στην οποία η Επιτροπή εκπροσωπήθηκε από τον Jürgen Grunwald, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιουνίου 1994,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 26 Νοεμβρίου 1992, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζήτησε, δυνάμει του άρθρου 173, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, την ακύρωση της αποφάσεως

92/569/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 31ης Ιουλίου 1992, όσον αφορά την ενίσχυση της Γερμανίας προς υποστήριξη της παραγωγείας της κινεζικής ναυτιλιακής εταιρείας Cosco (China Ocean Shipping Company) για τη ναυπήγηση τεσσάρων πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων (ΕΕ L 367, σ. 29, στο εξής: απόφαση), και, επικουρικώς, την ακύρωση των άρθρων της 2 και 3.

- 2 Η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης, καθώς και του άρθρου 4, παράγραφος 7, της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1990, σχετικά με τις ενισχύσεις στις ναυπηγικές εργασίες (ΕΕ L 380, σ. 27, στο εξής: οδηγία).

- 3 Δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 7, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας αυτής, οι ενισχύσεις για τη ναυπήγηση και τη μετατροπή πλοίων, οι οποίες χορηγούνται υπό μορφήν αναπτυξιακής ενισχύσεως σε αναπτυσσόμενη χώρα, δεν υπάγονται στο ανώτατο όριο που καθορίζεται βάσει των προβλεπομένων στις παραγράφους 2 και 3 του ίδιου άρθρου κανόνων. Οι ενισχύσεις αυτές μπορούν να θεωρούνται ότι δεν αντιβαίνουν προς την κοινή αγορά, εφόσον είναι σύμφωνες με τις διατάξεις που έχουν θεσπιστεί για τον σκοπό αυτό από την ομάδα εργασίας αριθ. 6 του ΟΟΣΑ στη συμφωνία της σχετικά με την ερμηνεία των άρθρων 6, 7 και 8 του Διακανονισμού του ΟΟΣΑ της 3ης Αυγούστου 1981 που αφορά τις πιστώσεις για την εξαγωγή πλοίων, ο οποίος διαλαμβάνεται στην παράγραφο 6, ή με οποιαδήποτε προσθήκη ή μεταγενέστερο διορθωτικό της εν λόγω συμφωνίας (στο εξής: κριτήρια ΟΟΣΑ). Κατά το δεύτερο εδάφιο της ίδιας παραγράφου 7, κάθε τέτοιο μεμονωμένο σχέδιο ενισχύσεως θα πρέπει να κοινοποιείται εκ των προτέρων στην Επιτροπή, η οποία ελέγχει εάν συνηγορούν λόγοι «ανάπτυξης» για την προτεινόμενη ενίσχυση και βεβαιώνεται ότι η ενίσχυση αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας που διαλαμβάνεται στο πρώτο εδάφιο.

- 4 Με έγγραφο της 21ης Οκτωβρίου 1991, η Γερμανική Κυβέρνηση κοινοποίησε στην Επιτροπή την πρόθεσή της να χορηγήσει στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας αναπτυξιακή ενίσχυση για τη χρηματοδότηση τριών πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων υπό τη μορφή αναπτυξιακής πιστώσεως. Τα πλοία αυτά είχε παραγγείλει και επρόκειτο να εκμεταλλευθεί η Cosco, κρατική επιχείρηση

με έδρα το Πεκίνο. Η τιμή τους, 604 140 000 γερμανικά μάρκα (DM), επρόκειτο να επιδοτηθεί με τη χορήγηση πιστώσεως αναπτυξιακής ενισχύσεως ύψους 203 220 000 DM. Η ναυπήγησή τους επρόκειτο να πραγματοποιηθεί στη Γερμανία στα ναυπηγεία Bremer Vulkan στη Βρέμη και Mathias Thesen στο Wismar.

- 5 Με έγγραφο της 22ας Νοεμβρίου 1991, το οποίο αποτέλεσε αντικείμενο ανακοινώσεως προς τα λοιπά κράτη μέλη και τους άλλους ενδιαφερομένους (ΕΕ C 22, σ. 4), η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης προκειμένου να εξακριβώσει τη γνησιότητα του αναπτυξιακού χαρακτήρα του σχεδίου ενισχύσεως που αφορούσε τη ναυπήγηση των τριών αυτών πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων καθώς και τη ναυπήγηση ενός πλοίου μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων 2 700 Twenty-foot Equivalent Unit (στο εξής: TEU), η οποία μπορούσε να ενσωματωθεί στο σχέδιο αυτό, και να εκτιμήσει το γενικώς συμβιβαστό του σχεδίου προς την κοινή αγορά.

- 6 Στις 31 Ιουλίου 1992, η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλομένη απόφαση. Με το άρθρο 1, η Επιτροπή προβαίνει στη διαπίστωση ότι «δεν χορηγούνται οποιασδήποτε μορφής αναπτυξιακές ενισχύσεις για την εκτέλεση της παραγγελίας της ναυτιλιακής εταιρίας Cosco, προς ναυπήγηση ενός πλοίου μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων 2 700 TEU στο ναυπηγείο Howaldtswerke Deutsche Werft AG, στο Κίελο, και ότι οι αντίστοιχοι όροι των εξαγωγικών πιστώσεων συμβιβάζονται με την κοινή αγορά». Κατά το άρθρο 2 της αποφάσεως αυτής, «οι ενισχύσεις που προβλέπονται να χορηγηθούν για την παραγγελία της κρατικής κινεζικής ναυτιλιακής εταιρίας Cosco προς ναυπήγηση τριών άλλων πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων από το ναυπηγείο Bremer Vulkan στη Βρέμη και Mathias Thesen στο Wismar, δεν είναι δυνατόν να υπαχθούν στη γνήσια αναπτυξιακή ενίσχυση, με την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 7, της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ και είναι ως εκ τούτου ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά». Τέλος, κατά το άρθρο 3, «η Γερμανία ανακοινώνει στην Επιτροπή τα μέτρα που έλαβε για να συμμορφωθεί προς την παρούσα απόφαση, εντός δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησής της εν λόγω απόφασης».

- 7 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προβάλλει τέσσερις λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος αφορά την παράβαση των

διατάξεων του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της Συνθήκης σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 4, παράγραφος 7, της οδηγίας. Ο δεύτερος αφορά την παραβίαση των αρχών της ισότητας και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Ο τρίτος αφορά μια εσφαλμένη εκτίμηση και ο τέταρτος την προσβολή των δικαιωμάτων υπερασπίσεως.

- 8 Εκ προοιμίου, επιβάλλεται να παρατηρηθεί ότι η Επιτροπή δεν αμφισβητεί ότι τηρήθηκαν, εν προκειμένω, τα κριτήρια του ΟΟΣΑ.

Όσον αφορά το άρθρο 1 της αποφάσεως

- 9 Για τους λόγους που διαλαμβάνονται στα σημεία 18 έως 20 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 1 της αποφάσεως δεν βλάπτει το προσφεύγον κράτος μέλος. Επομένως, η προσφυγή είναι απαράδεκτη καθόσον αφορά τη διάταξη αυτή.

Όσον αφορά τα άρθρα 2 και 3 της αποφάσεως

Επί της προβαλλομένης παραβάσεως του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της Συνθήκης και του άρθρου 4, παράγραφος 7, της οδηγίας

- 10 Το άρθρο 2 της προσαλλομένης αποφάσεως θεωρεί ασυμβίβαστο προς την κοινή αγορά το σχέδιο ενισχύσεως που αφορά τη ναυπήγηση τριών πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων προοριζομένων για την κρατική κινεζική

ναυτιλιακή εταιρία Cosco, για τον λόγο ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ως γνήσια αναπτυξιακή ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 7, της οδηγίας.

- 11 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή, έχοντας κρίνει ότι όφειλε να ελέγξει τη γνησιότητα του «αναπτυξιακού» χαρακτήρα της σχετικής ενισχύσεως, θεώρησε ότι η Cosco δεν αποτελούσε εταιρία η οποία είχε ανάγκη αναπτυξιακής ενισχύσεως για να συμβάλει στη γενική ανάπτυξη της Κίνας. Βάσει των πληροφοριακών στοιχείων που είχε στη διάθεσή της, η επιχείρηση αυτή διέθετε επαρκείς οικονομικούς πόρους για να αποκτήσει νεότευκτα πλοία με τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς· επιπλέον, οι δραστηριότητές της δεν συνδέονταν άμεσα με το εξωτερικό εμπόριο της Κίνας, δεδομένου ότι η επιχείρηση ασκούσε τις δραστηριότητές αυτές στο πλαίσιο των διεθνών ναυτιλιακών μεταφορών μέσω συμβολαίων χρονοναυλώσεως και άμεσης επιτόπιας ναυλώσεως.
- 12 Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι στη σχεδιαζόμενη ενίσχυση έχουν εφαρμογή μόνον οι διατάξεις της οδηγίας, δεδομένου ότι αυτή υπερισχύει των γενικών διατάξεων του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχεία α', β' και γ' της Συνθήκης. Όμως, το άρθρο 4, παράγραφος 7, της οδηγίας, το οποίο καθορίζει ειδικώς τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται ώστε, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, η ενίσχυση να μπορεί να θεωρείται ως συμβιβαστή προς την κοινή αγορά, δεν μνημονεύει το κριτήριο της αναγκαιότητας της ενισχύσεως, το οποίο χρησιμοποίησε η Επιτροπή στην αιτιολογία της, και προβλέπει μία μόνο ενιαία διαδικασία ελέγχου η οποία αποσκοπεί στο να καθορίζεται εάν η σχεδιαζόμενη ενίσχυση πληροί τα κριτήρια του ΟΟΣΑ.
- 13 Όπως επισήμανε το Δικαστήριο με την απόφαση της 18ης Μαΐου 1993, C-356/90 και C-180/91, Βέλγιο κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-2323, σκέψεις 25 και 26), από τη δομή και την οικονομία του άρθρου 92 προκύπτει ότι η

παράγραφος 3 του άρθρου αυτού εισάγει τη δυνατότητα παρεκκλίσεων, σε ειδικές περιπτώσεις, από την απαγόρευση ενισχύσεων οι οποίες διαφορετικά θα ήσαν ασυμβίβαστες. Επιπλέον, το άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο δ', επιτρέπει στο Συμβούλιο, αποφασίζον με ειδική πλειοψηφία προτάσει της Επιτροπής, να αυξήσει τις κατηγορίες ενισχύσεων που μπορούν να θεωρούνται ότι συμβιβάζονται προς την κοινή αγορά, πέραν των κατηγοριών που διαλαμβάνονται στα στοιχεία α', β' και γ'.

14 Το Συμβούλιο, εκδίδοντας την προπαρατεθείσα οδηγία 90/864, η οποία είναι η έβδομη οδηγία σχετικά με τις ενισχύσεις στις ναυπηγικές εργασίες, έκανε χρήση της δυνατότητας αυτής.

15 Όπως έχει ήδη παρατηρήσει το Δικαστήριο, με την προπαρατεθείσα απόφαση Βέλγιο κατά Επιτροπής, αναφορικός προς την έκτη οδηγία — την οδηγία 87/167/ΕΟΚ, της 26ης Ιανουαρίου 1987, σχετικά με τις ενισχύσεις στις ναυπηγικές εργασίες (ΕΕ L 69, σ. 55) —, το Συμβούλιο, σύμφωνα με τη ratio του άρθρου 92, παράγραφος 3, ξεκινώντας από τη διαπίστωση του ασυμβίβαστου των ενισχύσεων στις ναυπηγικές εργασίες, έλαβε υπόψη μια σειρά από απαιτήσεις οικονομικής και κοινωνικής φύσεως που το οδήγησαν να κάνει χρήση της αναγνωριζόμενης από τη Συνθήκη δυνατότητας να θεωρήσει παρ' όλα αυτά τις ενισχύσεις αυτές ως συμβίβαστες προς την κοινή αγορά, υπό την προϋπόθεση ότι ικανοποιούν τα κριτήρια παρεκκλίσεως που περιέχονται στην οδηγία (σκέψη 30).

16 Όσον αφορά τις ενισχύσεις λόγω παραγωγής υπέρ της ναυπηγήσεως και της μετατροπής πλοίων, το χρησιμοποιούμενο κριτήριο είναι αυτό της μη υπερβάσεως του ανωτάτου ορίου, όπως περιγράφεται στο άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, της οδηγίας.

- 17 Αντιθέτως, ως προς τις ενισχύσεις που αφορούν τη ναυπήγηση και τη μετατροπή πλοίων, οι οποίες χορηγούνται υπό μορφή αναπτυξιακής ενισχύσεως σε αναπτυσσόμενη χώρα, το άρθρο 4, παράγραφος 7, παραλείπει το κριτήριο αυτό, υπό τον όρον ότι οι ενισχύσεις πληρούν κάποιες άλλες προϋποθέσεις.
- 18 Κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, η μόνη προϋπόθεση η οποία πρέπει να πληρούται εν τωιαύτη περιπτώσει είναι το συμβιβαστό της ενισχύσεως προς τα κριτήρια ΟΟΣΑ.
- 19 Η άποψη αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.
- 20 Αφενός, το άρθρο 4, παράγραφος 7, προβλέποντας ότι οι οικείες ενισχύσεις «μπορούν» να θεωρούνται ότι δεν αντιβαίνουν προς την κοινή αγορά, εφόσον είναι σύμφωνες προς τις διατάξεις της προπαρατεθείσας συμφωνίας ΟΟΣΑ, παρέχει εξουσία εκτιμήσεως στην Επιτροπή. Αφετέρου, κατά το δεύτερο εδάφιο της διατάξεως αυτής, εναπόκειται στην Επιτροπή όχι μόνο να βεβαιώνεται για το συμβιβαστό της ενισχύσεως προς τα κριτήρια ΟΟΣΑ, αλλά και να ελέγχει τον ειδικό «αναπτυξιακό» χαρακτήρα της σχεδιαζομένης ενισχύσεως.
- 21 Αυτή όμως ακριβώς η εξέταση του εν λόγω ειδικού χαρακτήρα δίδει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να μεριμνά ώστε μία ενίσχυση θεμελιούμενη στο άρθρο 4, παράγραφος 7, και έχουσα ως σκοπό τη μείωση της τιμής των πλοίων που προορίζονται για ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες, να επιδιώκει, ενόψει των συγκεκριμένων συνθηκών χρησιμοποίησής της, ένα γνήσιο αναπτυξιακό σκοπό και να μη συνιστά, μολονότι σύμφωνη προς τα κριτήρια ΟΟΣΑ, ενίσχυση υπέρ ναυπηγείου κράτους μέλους η οποία πρέπει να υπάγεται στο ανώτατο όριο, όπως προβλέπεται στις προηγούμενες παραγράφους που αφορούν

τις ενισχύσεις λόγω παραγωγής υπέρ της ναυπηγήσεως και της μετατροπής πλοίων. Επομένως, εάν αυτή η εξουσία εκτιμήσεως δεν εχορηγείτο στην Επιτροπή, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν, προκειμένου να βελτιώσουν τη χρηματοοικονομική κατάσταση των ναυπηγείων τους, να πραγματοποιούν χορηγήσεις οι οποίες θα υπερέβαιναν το εν λόγω ανώτατο όριο, μολονότι η ενίσχυση δεν θα ήταν αναγκαία για την επίτευξη του αναπτυξιακού σκοπού που προβλέπεται στην έβδομη παράγραφο του άρθρου αυτού.

- 22 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή δεν παρέβη ούτε το άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της Συνθήκης ούτε το άρθρο 4, παράγραφος 7, της οδηγίας, εκτιμώντας, για τους μνημονευθέντες ανωτέρω στη σκέψη 11 λόγους, ότι η εταιρία Cosco δεν αποτελούσε εταιρία έχουσα ανάγκη αναπτυξιακής ενισχύσεως προκειμένου να συμβάλει στη γενική ανάπτυξη της Κίνας και ότι, επομένως, η εν λόγω ενίσχυση δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως γνήσια αναπτυξιακή ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 7, της οδηγίας.
- 23 Συνεπώς, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί της προβαλλομένης εσφαλμένης εκτιμήσεως

- 24 Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η απόφαση της Επιτροπής είναι προϊόν εσφαλμένης εκτιμήσεως στο μέτρο που αναφέρει, αφενός μεν, ότι η χορήγηση της προβλεπόμενης ενισχύσεως ενέχει τον κίνδυνο σοβαρής στρεβλώσεως του ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών, τόσο στον τομέα των ναυπηγικών εργασιών όσο και στον τομέα των πλωτών μεταφορών, αφετέρου δε, στο μέτρο που προβαίνει στη διαπίστωση, ότι η Επιτροπή δεν είναι σε θέση να αποδείξει ότι ο χρησιμοποιηθείς τρόπος διαμορφώσεως των τιμών ισοδυναμεί με ενίσχυση προς τα ναυπηγεία.

- 25 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, και αν ακόμη η προσβαλλομένη απόφαση είναι προϊόν εσφαλμένης εκτιμήσεως επί του σημείου αυτού, και μόνον το γεγονός ότι η χορηγούμενη ενίσχυση δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως γνήσια αναπτυξιακή ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 7, της οδηγίας αρκεί για να κηρυχθεί ασυμβίβαστη προς την κοινή αγορά.
- 26 Επομένως, παρέλκει η απόφαση επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως.

Επί των προσβαλλομένων παραβιάσεων των αρχών της ισότητας, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και των δικαιωμάτων υπερασπίσεως

- 27 Με τον δεύτερο και τέταρτο λόγο ακυρώσεως, η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, επιβάλλοντας ένα νέο κριτήριο συμβιβαστού των αναπτυξιακών ενισχύσεων προς το κοινοτικό δίκαιο — το κριτήριο της αναγκαιότητας —, παραβίασε τις αρχές της ισότητας και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Η καινοτομία αυτή υπήρξε ιδιαίτερα ζημιόγonos για τα ναυπηγεία τα οποία είχαν πράξει ό, τι ήταν αναγκαίο για να επιτύχουν την παραγγελία της Cosco και είχαν ήδη υποβληθεί σε σημαντικά έξοδα αναμένοντας ευλόγως μια απόφαση της Επιτροπής στην οποία αυτή θα περιοριζόταν να εφαρμόσει τα κριτήρια ΟΟΣΑ, τα οποία κοινοποιήθηκαν στα κράτη μέλη με έγγραφο της 3ης Ιανουαρίου 1989, σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή του άρθρου 4, παράγραφος 7, της οδηγίας. Επιπλέον, η Γερμανική Κυβέρνηση φρονεί ότι, η Επιτροπή, μη παρέχοντάς της την ευκαιρία να υποβάλει τις παρατηρήσεις της επί της εισαγωγής του νέου αυτού κριτηρίου, παραβίασε τα δικαιώματα υπερασπίσεως.
- 28 Όσον αφορά την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, επιβάλλεται να τονιστεί ότι, αντιθέτως προς ό, τι ισχυρίζεται η Γερμανική Κυβέρνηση, από το έγγραφο της 3ης Ιανουαρίου 1989 δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή είχε την πρόθεση να εφαρμόσει μόνον τα απαριθμούμενα σε αυτό κριτήρια ΟΟΣΑ. Συγκε-

κρυμένα, στο έγγραφο αυτό, η Επιτροπή διατήρησε τη διάκριση, την οποία εισήγαγε το άρθρο 4, παράγραφος 7, της οδηγίας, μεταξύ του ελέγχου του ειδικού «αναπτυξιακού» χαρακτήρα της σχεδιαζομένης ενισχύσεως και της εξακριβώσεως του κατά πόσον η ενίσχυση αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Διακανονισμού του ΟΟΣΑ σχετικά με τις πιστώσεις υπέρ των εξαγωγών πλοίων. Η Επιτροπή ανέφερε τα κριτήρια ΟΟΣΑ τα οποία πρέπει να πληροί μια τέτοια ενίσχυση μόνο σε σχέση με το τελευταίο αυτό σημείο.

29 Η πρόθεση της Επιτροπής να μην περιοριστεί στην εφαρμογή μόνον των κριτηρίων ΟΟΣΑ επιβεβαιώνεται από ένα έγγραφο, προσαρτημένο στο υπόμνημα ανταπαντήσεώς της, το οποίο απηύθυνε, στις 29 Ιουλίου 1991, στη Γερμανική Κυβέρνηση σχετικά με ένα άλλο σχέδιο ενισχύσεως. Από την ανάγνωση του εγγράφου αυτού προκύπτει, πράγματι, ότι η Επιτροπή, διακρίνοντας σαφώς τα κριτήρια που ορίζουν μια γνήσια αναπτυξιακή ενίσχυση από τα κριτήρια του ΟΟΣΑ και διαπιστώνοντας «ότι η χορηγούμενη ενίσχυση (...) για την αγορά ενός ρυμουλκού συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη του λιμένα του Sousse και της περιφέρειάς του», εξέτασε εάν η σχετική ενίσχυση ήταν αναγκαία για την επίτευξη του επιδιωκόμενου ειδικού αναπτυξιακού σκοπού.

30 Όσον αφορά τα δικαιώματα υπερασπίσεως, επιβάλλεται να παρατηρηθεί εν συνεχεία ότι, στο προμνημονευθέν έγγραφο της 22ας Νοεμβρίου 1991, το οποίο αποσκοπούσε ακριβώς, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος, της Συνθήκης, να παράσχει στη Γερμανική Κυβέρνηση τη δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της, η Επιτροπή δήλωσε ότι διερωτάτο κυρίως «εάν το σχέδιο ενισχύσεως υπέρ της παραγγελίας της Cosco (...) δεν αποτελεί περισσότερο λειτουργική ενίσχυση προς τα γερμανικά ναυπηγεία παρά γνήσια ενίσχυση προς μια αναπτυσσόμενη χώρα» και αποφάσισε, κατά συνέπεια, να κινήσει την προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή διαδικασία, προκειμένου να μπορέσει να εξακριβώσει τη γνησιότητα του «αναπτυξιακού» χαρακτήρα του εν λόγω σχεδίου ενισχύσεως.

- 31 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή μπόρεσε να ελέγξει εάν η εν λόγω ενίσχυση ήταν αναγκαία για την επίτευξη του αναπτυξιακού σκοπού που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 7, της οδηγίας, χωρίς να παραβιάσει ούτε την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης ούτε τα δικαιώματα υπερασπίσεως της Γερμανικής Κυβερνήσεως.
- 32 Ως προς το αντλούμενο από την αρχή της ισότητας επιχείρημα, αρκεί η διαπίστωση, όπως η του γενικού εισαγγελέα στο σημείο 102 των προτάσεών του, ότι η Γερμανική Κυβέρνηση δεν επικαλέστηκε καμία πράξη της Επιτροπής στον σχετικό τομέα που να μπορεί να θεμελιώσει αυτόν τον λόγο ακυρώσεως.
- 33 Επομένως, ο δεύτερος και ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως είναι και αυτοί απορριπτέοι.
- 34 Ενόψει των ανωτέρω, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί καθόσον αφορά τα άρθρα 2 και 3 της αποφάσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 35 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Επειδή η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Καταδικάζει την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στα δικαστικά έξοδα.

Due

Moitinho de Almeida

Diez de Velasco \

Κακούρης

Schockweiler

Grévisse

Zuleeg

Kapteyn

Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Οκτωβρίου 1994.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

O. Due